

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Pārskats par ārpustiesas parādu atgūšanas nozari 2020. gadā

Rīga, 2021

Saturs

1. Licencētie ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji	3
2. Parādu portfelis	5
Kopējā lietu skaita un parādu portfeļa salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām	5
Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm	6
Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) summas apmērs (eiro) dalījumā par nozarēm	8
3. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits un summa	10
Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm	12
Apkalpoto parādu (lietu) skaits dalījumā par atgūšanas posmiem	15
Atgūto parādu (lietu skaits)	16
4. Ārpustiesas parādu atgūšanas sektora galvenās tendences 2020. gadā	18

1. Licencētie ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji

2020. gadā Latvijā darbojās 29 ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēji (komersanti), kuri ir saņēmuši Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) izsniegto speciālo atļauju (licenci) (turpmāk - Licence) ārpustiesas parādu atgūšanai, taču uz 2020.gada 31.decembri licencēto komersantu skaits samazinājās līdz 23 ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem. 2020. gadā PTAC netika saņemts neviens jauns iesniegums no pakalpojuma sniedzēja, kurš vēlētos saņemt Licenci ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniegšanai.

1.1. tabula

Licencētie ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji

Nr. p/k	Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs	Licences Nr.	Licences termiņš	
1	LLS, SIA	PA-2020-001	13.04.2020	12.04.2023
2	Intrum Latvia, SIA	PA-2020-002	26.09.2020	25.09.2023
3	GelvoraSergel, SIA	PA-2020-003	10.12.2020	09.12.2023
4	B2KAPITAL, SIA	PA-2021-001	23.01.2021	22.01.2024
5	Baltic Business Advice, SIA	PA-2021-002	31.01.2021	30.01.2024
6	INKASSO, SIA	PA-2018-004	11.06.2018	10.06.2021
7	Legal Balance, SIA"	PA-2018-005	12.07.2018	11.07.2021
8	Loan MGMT, SIA	PA-2018-006	22.08.2018	21.08.2021
9	Verdikts, SIA	PA-2018-007	05.10.2018	04.10.2021
10	Inkaso Baltija, SIA	PA-2018-008	23.10.2018	22.10.2021
11	JULIANUS INKASSO LATVIJA, SIA	PA-2019-007	01.05.2019	30.04.2022
12	SIA Finlogic (iepr.– Kredītu inkasso)	PA-2019-003	01.05.2019	30.04.2022
13	CREDITREFORM LATVIJA, SIA	PA-2019-004	01.05.2019	30.04.2022
14	Konsultatīvā sabiedrība "Conventus", SIA	PA-2019-008	07.05.2019	06.05.2022
15	Paus Konsults, SIA	PA-2019-005	08.05.2019	07.05.2022
16	Regnus Inkasso, SIA	PA-2019-009	14.05.2019	13.05.2022
17	Melnā lapa, SIA	PA-2019-010	17.05.2019	16.05.2022
18	Debt Solution, SIA	PA-2019-011	21.07.2019	20.07.2022
19	Skogsrav, SIA	PA-2019-012	14.10.2019	13.10.2022
20	PlusPlus Baltic OU (Ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU filiāle Latvija)	PA-2019-013	25.10.2019	24.10.2022
21	RIDA COMPANY, SIA	PA-2019-014	21.11.2019	20.11.2022
22	Expressinkasso, SIA	PA-2019-015	18.12.2019	17.12.2022
23	KDB, SIA	PA-2019-016	03.01.2020	02.01.2023
24	Pharm Finance, SIA	PA-2019-006	08.04.2019	07.04.2022
25	Pieejami juridiskie pakalpojumi, SIA	PA-2018-003	15.05.2018	14.05.2021
26	Darījumu drošības centrs, SIA	PA-2017-002	04.07.2017	03.07.2020
27	CCS Latvija, SIA	PA-2019-001	27.01.2019	26.01.2022
28	NORD līzings LP, SIA	PA-2017-004	28.09.2017	27.09.2020
29	HOMELAND CREDIT, SIA	PA-2017-006	28.11.2017	27.11.2020

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.64 “*Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju licencēšanas kārtība*” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 64) Licence tiek izsniegta uz 3 gadiem, un PTAC sāka izsniegt Licences 2013. gadā. 2016. gadā un 2019. gadā lielākā daļa komersantu veica Licences pārreģistrāciju.

2020. gadā PTAC saņēma un izvērtēja 6 komersantu iesniegtos iesniegumus Licences pārreģistrācijai. Pārskata gadā tika pārreģistrētas 3 Licences, kā arī 1 komersantam tika atteikta Licences pārreģistrācija. Vienlaikus pārskata gadā 3 komersanti iesniedza iesniegumus par tiem izsniegtās Licences anulēšanu un 1 gadījumā tika pieņemts lēmums par Licences anulēšanu, pamatojoties uz 2019.gada nogalē komersanta iesniegtu iesniegumu ar lūgumu anulēt izsniegto Licenci, savukārt 1 komersants izvēlējās Licenci nepārreģistrēt¹. 1 komersantam Licences darbība tika apturēta saskaņā ar PTAC pieņemto lēmumu². Līdz ar to pārskata gadā tika anulētas 5 Licences.³ Bez tam, pārskata gadā tika grozītas 5 Licences.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 64 27. punktu katru gadu komersantiem jāiesniedz informācija PTAC par iepriekšējā kalendāra gadā sniegtajiem parāda atgūšanas pakalpojumiem (apkalpoto un atgūto parādu skaits, noslēgto parāda atgūšanas līgumu skaits, kā arī informācija par nozarēm (jomām), kurās, veikta parādu atgūšana, informāciju par piesaistītā finansējuma apmēru un tiesisko izcelsmi iepriekšējā kalendāra gadā, informāciju par atpakaļ atdoto finansējumu iepriekšējā kalendāra gadā) un citu informāciju.

Par 2020. gadā sniegtajiem parāda atgūšanas pakalpojumiem PTAC saņēma un apkopoja informāciju no 22 parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem.⁴ Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju iesniegtā informācija par piesaistītā finansējuma apmēru un tiesisko izcelsmi iepriekšējā kalendāra gadā, informācija par atpakaļ atdoto finansējumu iepriekšējā kalendāra gadā) tiks izmantota PTAC uzraudzības funkciju veikšanai un tā nav paredzēta publiskošanai.

¹ “NORD līzings LP, SIA neiesniedza iesniegumu PTAC par Licences pārreģistrāciju”.

² Pārskata gadā pieņemts lēmums par SIA “Regnus inkasso” Licences darbības apturēšanu par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk – NILLTPFN) likuma un sankciju likuma prasību neievērošanu. (2021. gadā Licence anulēta).

³ 2020. gadā uz komersanta iesnieguma par Licences anulēšanu pamata tika anulētas Licences “Pieejami juridiskie pakalpojumi”, SIA, “Darījumu drošības centrs”, SIA, “CCS Latvija”, SIA un SIA “Pharm Finance”, kura, iesniedza iesniegumu par Licences anulēšanu 2019. gada beigās.

⁴ Pārskatā nav ietverti dati par Pharm Finance, SIA”, “Pieejami juridiskie pakalpojumi”, SIA, “Darījumu drošības centrs”, SIA, “CCS Latvija”, kurām izsniegtās Licences tika anulētas pārskata gada pirmajos mēnešos, “NORD līzings LP, kura pārskata gadā neveica parāda atgūšanas darbības un Licence nepārreģistrēja, HOMELAND CREDIT, SIA, kurai Licences pārreģistrācija tika atteikta, kā arī SIA “Regnus inkasso”, kura Licence tika apturēta pārskata gada augustā.

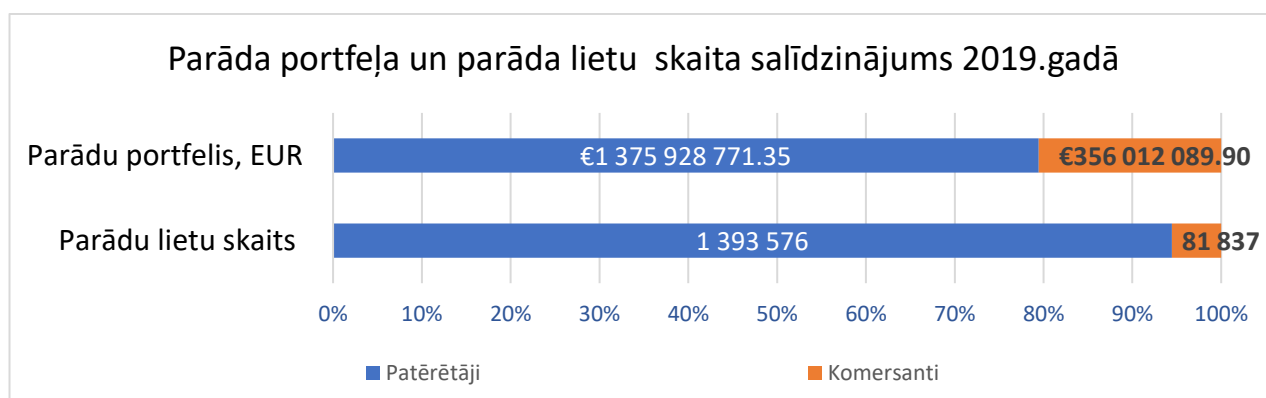
2. Parādu portfelis

Iesniedzot informāciju par parādu portfeli pārskata gadā, komersantiem līdzīgi kā 2019. gadā bija jānorāda informācija gan par fizisku personu (patērētāju) parādu lietu skaitu un kopsummu, gan par juridiskām personām (tajā skaitā, fiziskām personām - saimnieciskās darbība veicējiem) (2.1. tabula).

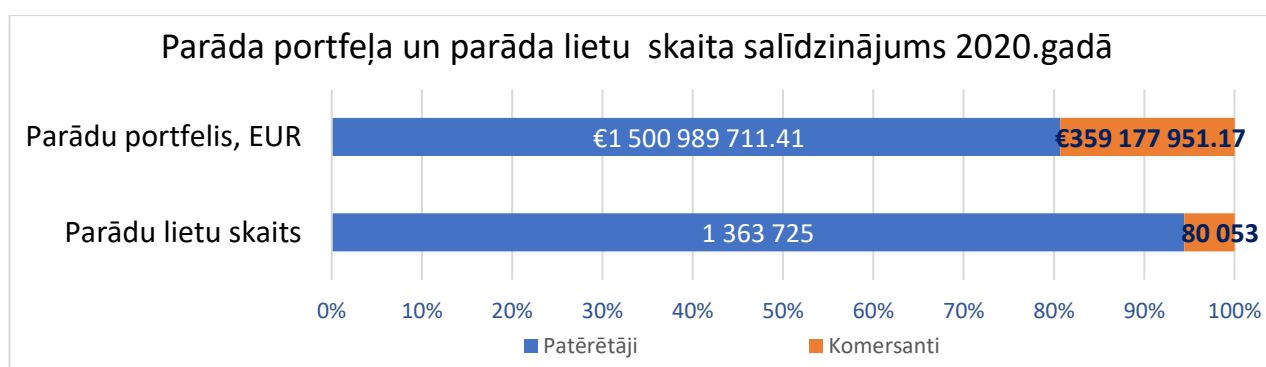
2.1. tabula

Kopējā lietu skaita un parādu portfeļa salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām

	2019. gads		2020. gads		2020. gads pret 2019. gadu	
	Skaits	EUR	Skaits	EUR	Skaits	EUR
Patērētāji	1 393 576	1 375 928 771	1 363 725	1 500 989 711	-2,14%	9,09%
Jurid.pers.	81 837	356 012 089	80 053	359 177 951	-2,18%	0,89%

2.1. att. Kopējā lietu skaita un kopējā parādu portfeļa apmēra salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām 2019.gadā

2.2. att. Kopējā lietu skaita un kopējā parādu portfeļa apmēra salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām 2020.gadā.

Saskaņā ar 2.1. tab., 2.2. att. pēc parādu portfeļa kopējā lietu skaita, parādu portfeli iekļauto patērētāju lietu skaits pārskata gadā sasniedza 1 363 725 parādu lietas, savukārt, 2019. gadā nodoto lietu skaits bija 1 393 576 parādu lietas, kas ir par 2,14 procentu punktiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Parādu portfeļa kopsumma

attiecībā uz patērētāju parādiem salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo rādītāju 1'376 mljrd. eiro ir pieaugusi par 9,09 procentu punktiem, sasniedzot 1'501 mljrd. eiro (2.2. att.).

Juridisko personu lietu skaits pārskata gadā sasniedza 80 053 parādu lietas, kas salīdzinājumā ar 2019. gada datiem - 81 837 parādu lietas, ir samazinājies par 2,18 procentu punktiem. Savukārt juridisko personu parādu portfeļa kopsumma salīdzinājumā ar 2019. gada rādītāju 356,012 milj. eiro ir pieaugusi par 0,89 procentu punktiem, sasniedzot 359, 178 milj. eiro (2.2. att.).

Juridisko personu parādu lietu skaita un parāda portfeļa kopsummas rādītāji pārskatā atspoguļoti tikai salīdzinājumam pret attiecīgajiem rādītājiem par patērētāju parādu portfeļa kopsummu un parādu lietu skaitu. Turpmākie pārskatā iekļautie dati attiecināmi tikai uz patērētāju parādiem.

Vienlaikus norādāms, ka pārskata gadā 7 komersanti ir norādījuši informāciju, ka tie neatgūst juridisku personu parādsaistības, bet atgūst tikai parādsaistības no patērētājiem. Savukārt 2019. gadā šādu komersantu bija 12, līdz ar to pirmšķietami konstatējams, ka vairāki komersanti pārskata gadā ir uzsākuši sadarbību ar partneriem arī par juridisku personu parādu atgūšanu.

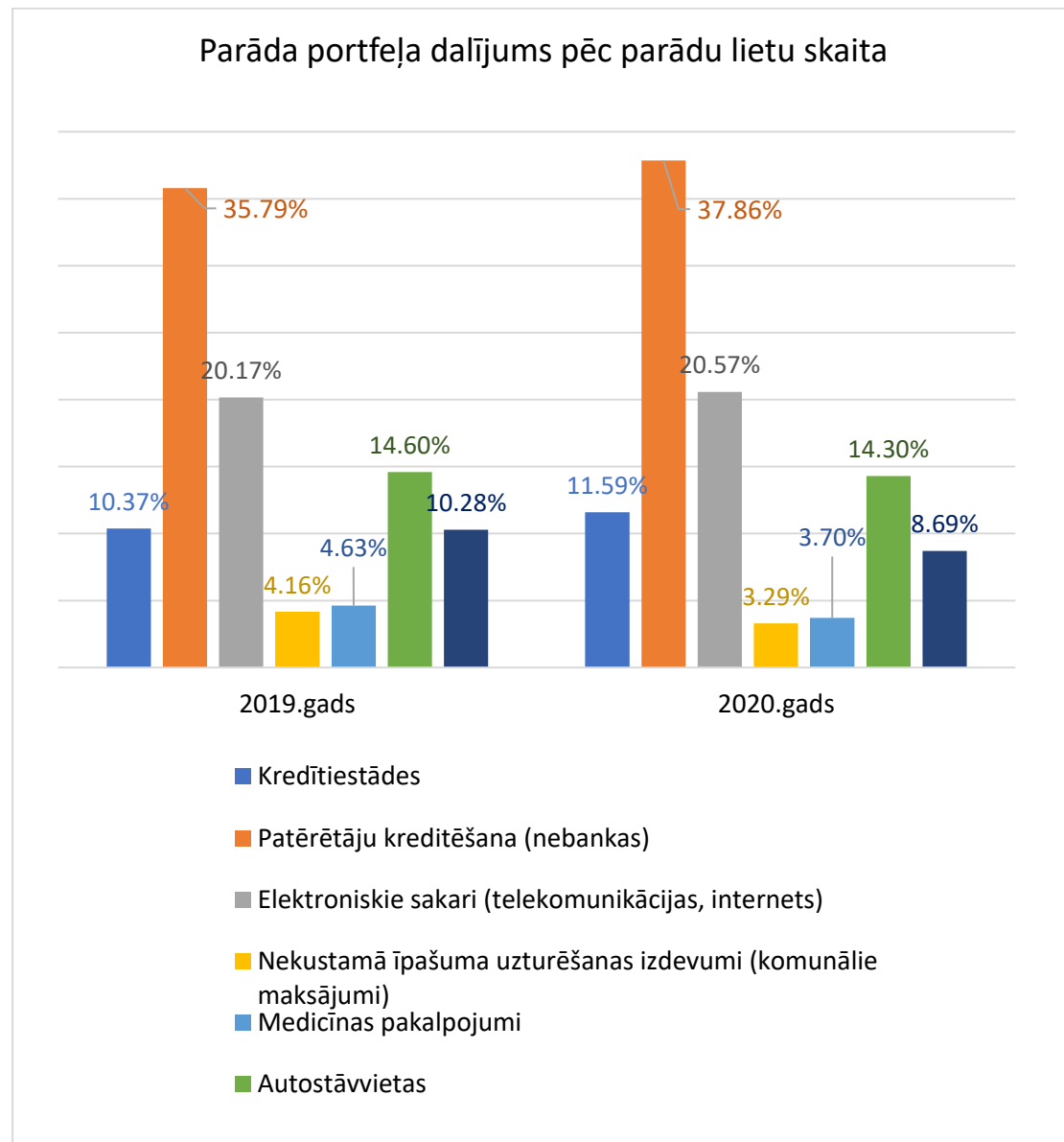
2.2. tabula

Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm

Nozare:	2019, SKAITS	SUMMA, EUR	2019, %	2020, SKAITS	SUMMA, EUR	2020, %
Kredītiestādes	144 576	857 623 446	10,37%	158 086	933 611 052	11,59%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	498 744	379 292 987	35,79%	516 316	441 704 724	37,86%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	281 084	67 184 701	20,17%	280 478	69 792 725	20,57%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	57 924	18 267 154	4,16%	44 848	12 962 828	3,29%
Medicīnas pakalpojumi	64 573	4 546 125	4,63%	50 444	2 844 6933	3,70%
Autostāvvietas	203 453	5 193 756	14,60%	194994	4 741 601	14,30%
Citas preces un pakalpojumi	143 222	43 820 602	10,28%	118559	35 332 089	8,69%
Kopā:	1 393 576	1 375 928 771	100%	1 363 725	1 500 989 711	100,00%

Uz 2020. gada 31. decembri kopējā parādu portfeli ir 1 363 725 parādu lietas, no kurām 11,59 % jeb 158 086 lietas ir kredītiestāžu nozarē, 37,86 % jeb 516 316 lietas ir patērētāju kreditēšanas (nebanku) nozarē, 20,57 % jeb 280 478 lietas par elektronisko sakaru (internets, telekomunikācijas) pakalpojumiem, 3,29 % jeb 44 848 lietas par nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumiem, 3,70 % jeb 50 444 lietas par medicīnas pakalpojumiem, 14,30 % jeb 194 994 lietas par autostāvvietu

pakalpojumiem, 8,69 % jeb 118 559 lietas citu preču un pakalpojumu jomā, (2.2. tab. un 2.3. att.).

2.3. att. Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) skaits izteikts procentuāli dalījumā par nozarēm

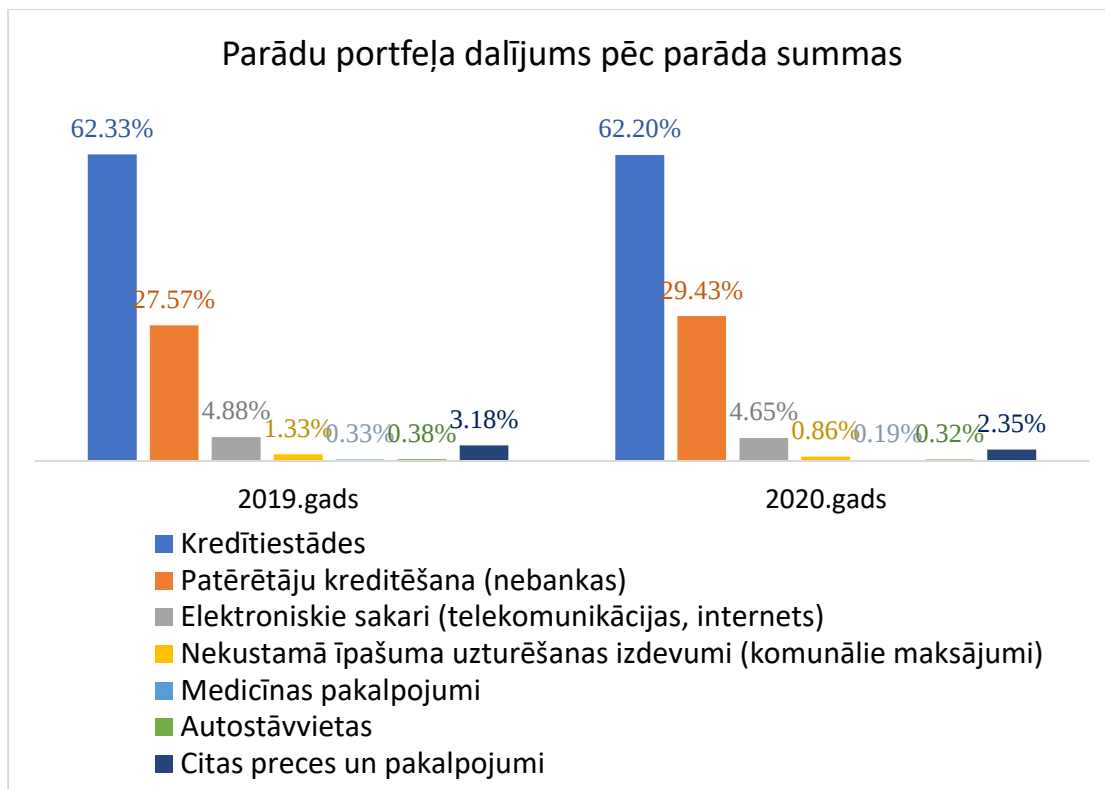
2.3. tabula

Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) summas apmērs (eiro) dalījumā par nozarēm

Nozare:	2019, SKAITS	SUMMA, EUR	2019, %	2020, SKAITS	SUMMA, EUR	2020, %
Kreditīestādes	144 576	857 623 446	62,33%	158 086	933 611 052	62,20%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	498 744	379 292 987	27,57%	516 316	441 704 724	29,43%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	281 084	67 184 701	4,88%	280 478	69 792 725	4,65%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	57 924	18 267 154	1,33%	44 848	12 962 828	0,86%
Medicīnas pakalpojumi	64 573	4 546 125	0,33%	50 444	2 844 693	0,19%
Autostāvvietas	203 453	5 193 756	0,38%	194 994	4 741 601	0,32%
Citas preces un pakalpojumi	143 222	43 820 602	3,18%	118 559	35 332 089	2,35%
Kopā:	1 393 576	1 375 928 771	100%	1 363 725	1 500 989 711	100,00%

2020. gadā no kopējā parādu portfela parādu summas apmērs dalījumā par nozarēm (2.3. tab. un 2.4. att.) ir sekojošs: 933,611 milj. eiro jeb 62,20% no kopējo parādu portfela lietās, kas nodotas ārpustiesas parādu atgūšanai no kredītiestādēm, 441,705 milj. eiro jeb 29,43% patērētāju kreditēšanas nozarē, 69,793 milj. eiro jeb 4,65 % elektronisko sakaru (internets, telekomunikācijas) nozarē, 35,332 milj. eiro jeb 2,35% citu preču un pakalpojumu nozarē, 12,963 milj. eiro jeb 0,86 % nekustamā īpašuma uzturēšanas nozarē, 4,742 milj. eiro jeb 0,32 % autostāvvietu pakalpojumu nozarē un 2,845 milj. eiro jeb 0,19 % medicīnas pakalpojumu nozarē.

Citu preču un pakalpojumu nozares parādu portfeli, gadījumos, kad lietas nodotas uz pilnvarojuma pamata, veido parādu lietas, kas izriet no darījumiem, kas tika noslēgti tādās jomās kā - preču ražošana un pārdošana, auto nomas pakalpojumi, automobiļu apkope, remonts un rezerves daļas, degvielas uzpildes staciju pakalpojumi, kravas pārvadājumi pa autoceļiem, transports un uzglabāšana, akadēmiskā augstākā izglītība, rūpniecisko gāzu ražošana, elektroenerģijas sadale, sporta zāles pakalpojumi, kases aparātu sistēmu pakalpojumi, atkritumu apsaimniekošana un citi. Savukārt citu preču un pakalpojumu nozares parādu portfeli, kas nodots cesijas darījumu ceļā, veido parādu lietas, kas izriet no darījumiem, kas tika noslēgti tādās jomās kā būvniecība, finanšu un apdrošināšanas pakalpojumi, darījumi ar nekustamo īpašumu un citi.

2.4. att. Kopējā parādu portfeļa summas apmērs (eiro) izteikts procentuāli dalījumā par nozarēm (2020.gada 31.decembris pret 2019.gada 31.decembri)

3. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits un summa

3.1. tabula

	2018		2019		Izmaiņas % pret 2018	
	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa
Cesijas	217 340	194 774 016	226 719	175 678 015	4,32%	-9,80%
Pilnvarojumi	187 492	58 323 523	270 861	70 939 369	44,47%	21,63%
<i>Kopā:</i>	404 832	253 097 539	497 580	246 617 384	22,91%	-2,56 %

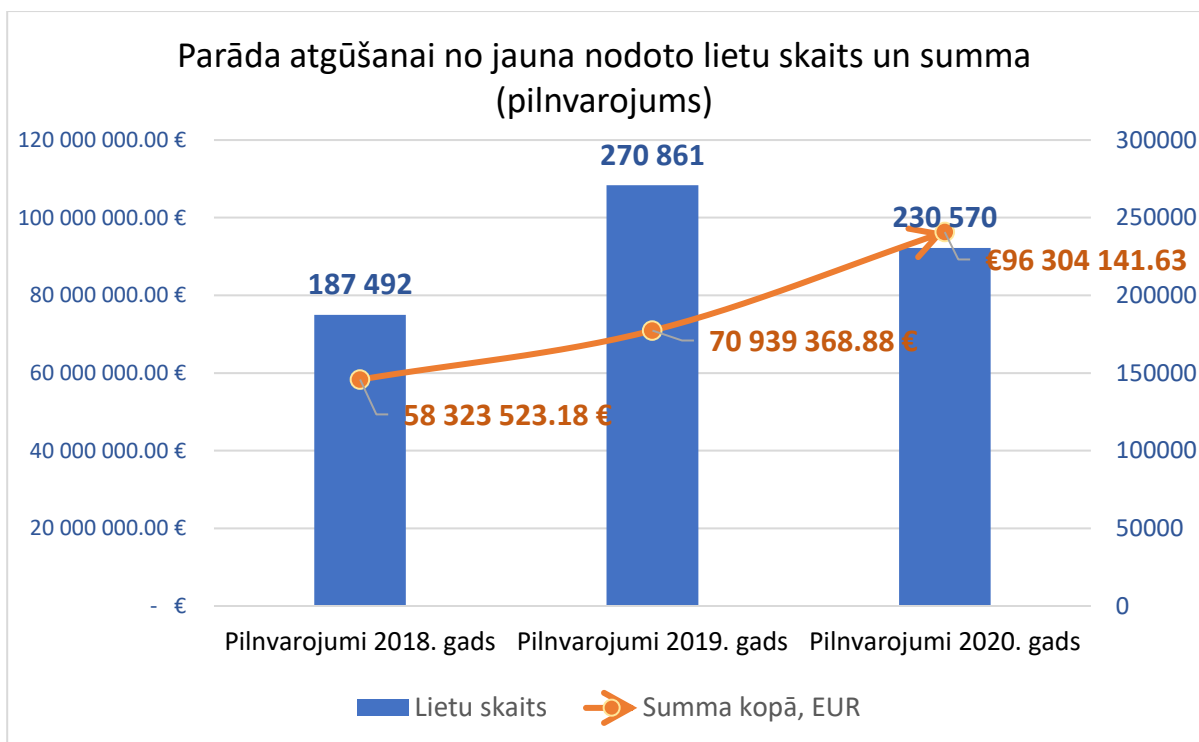
3.2. tabula

	2019		2020		Izmaiņas % pret 2019	
	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa
Cesijas	226 719	175 678 015	96 334	124 010 678,05	-57,51%	-29,41%
Pilnvarojumi	270 861	70 939 369	230 570	96 304 141,63	-14,88%	35,76%
<i>Kopā:</i>	497 580	246 617 384	326 904	220 314 819,68	-34,30%	-10,67%

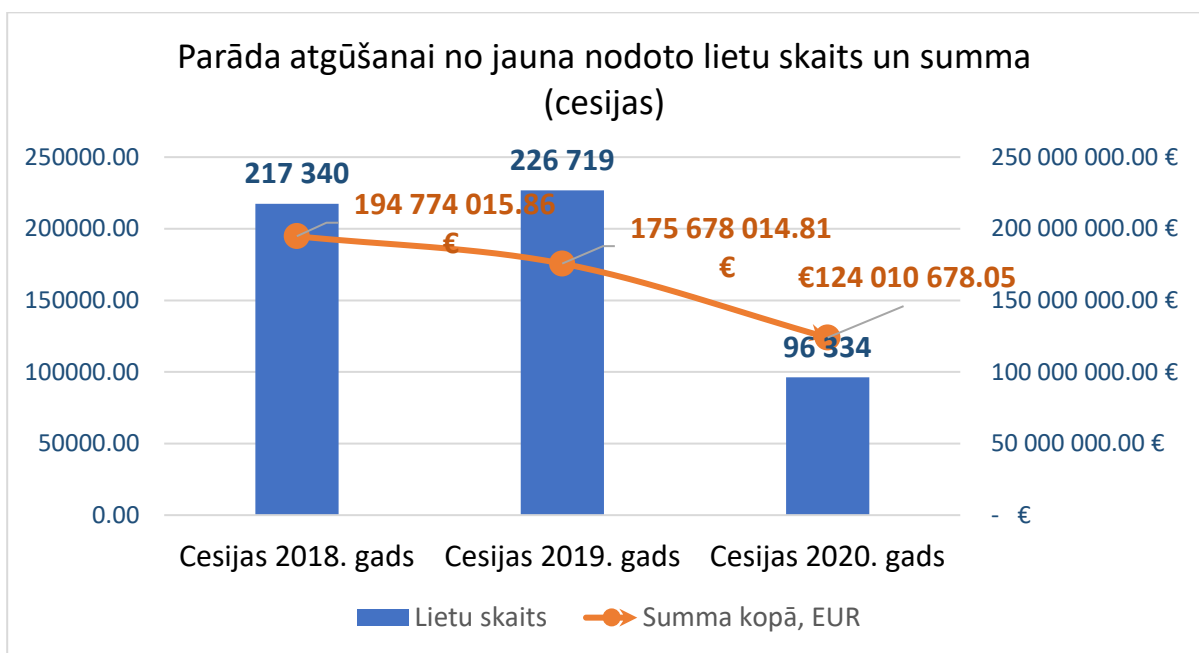
2020. gadā kopskaitā ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem no jauna tika nodotas atgūšanai 326 904 parādu piedziņas lietas par kopējo summu 220,315 milj. eiro (3.2. tab.).

Cesijas darījumus 2020. gadā slēguši 12 pakalpojuma sniedzēji, savukārt uz pilnvarojuma pamata no jauna nodotas lietas tika 13 pakalpojuma sniedzējiem.

2020. gadā noslēgto cesijas darījumu rezultātā parāda atgūšanai tika nodotas 96 334 parādu lietas par kopējo summu 124,011 milj. eiro, savukārt 230 570 parādu lietas par kopējo summu 96,304 milj. eiro tika nodotas uz pilnvarojuma pamata (3.1. un 3.2. att.).

3.1. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits 2018., 2019. un 2020. gadā uz pilnvarojuma pamata

3.2. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits 2018., 2019. un 2020. gadā uz cesijas pamata

Aplūkojot 3.2. tabulu, kā arī 3.1. un 3.2. attēlus secināms, ka pārskata gādā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu krasi - par 34,30 % samazinājās ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem no jauna atgūšanai nodoto lietu kopskaits, turklāt, nodoto parādu (lietu) kopējā summa salīdzinājumā ar 2019. gada rādītāju, kritusies par 10,76%. Jāatzīmē, ka 2019. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu bija novērojama pretēja

tendence, proti, no jauna atgūšanai nodoto lietu kopskaits pieauga par 22,91 %, sasniedzot 497 580 lietas pret 404 832 lietām 2018. gadā. Vienlaikus nodoto parādu kopējā summa 2019. gadā salīdzinājumā ar 2018. gada attiecīgo rādītāju samazinājās par 2,56 %, sasniedzot kopējo summu 246,617 milj. eiro pret 253,097 milj. eiro 2018. gadā (3.1. tabula).

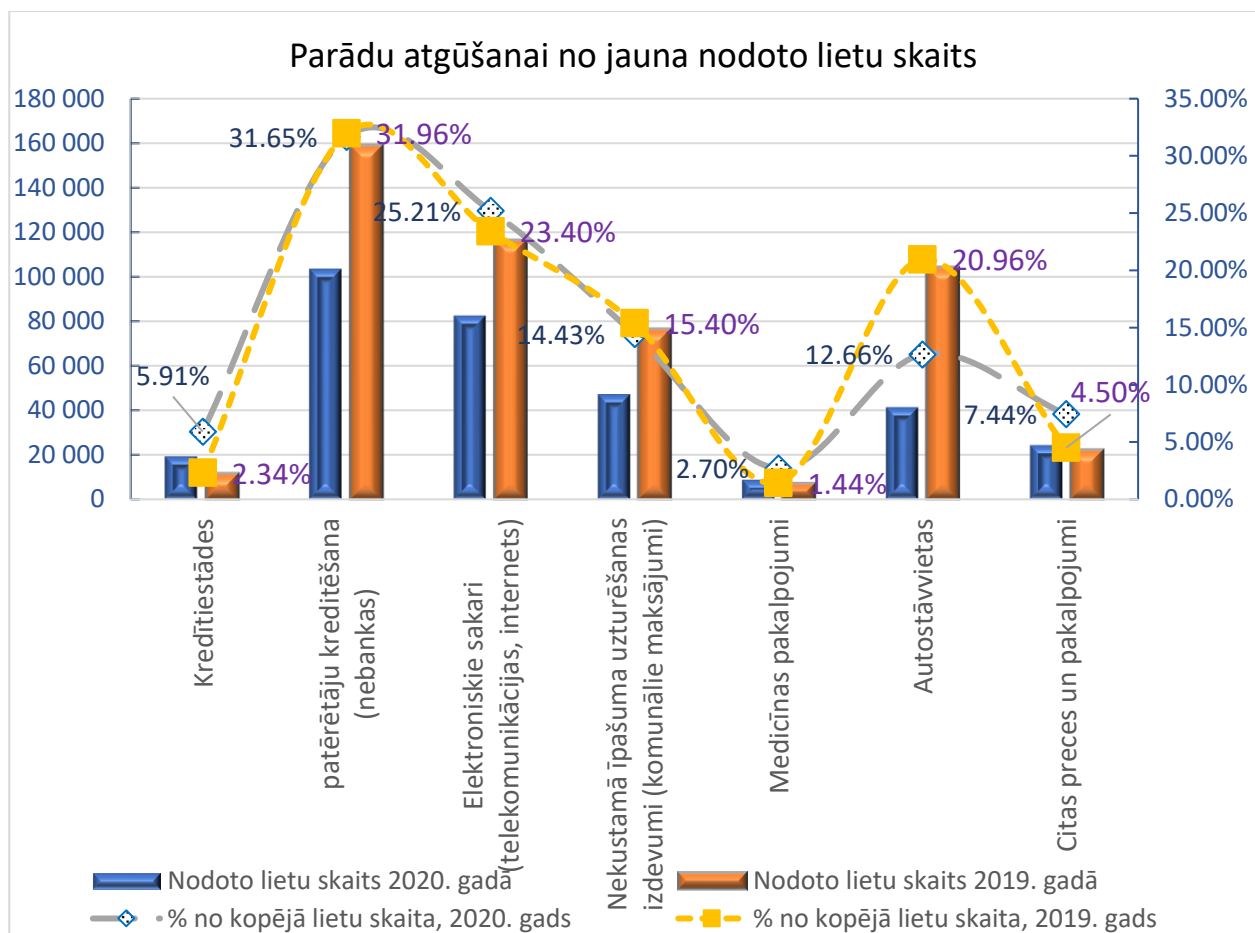
Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm

3.3. tabula

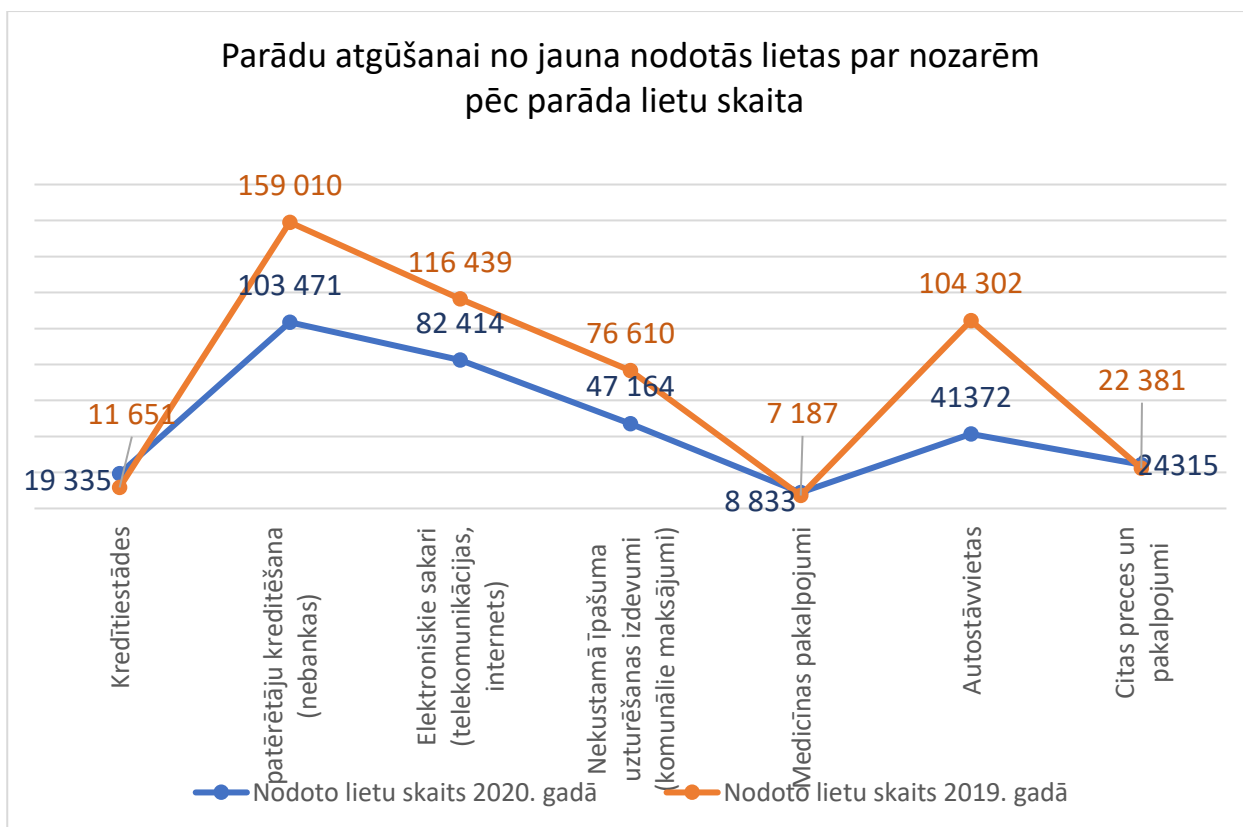
Nozares	Skaits 2019	Skaits 2020	Summa, eur 2019.	Summa, Eur 2020	Skaits % 2019	Skaits % 2020
Kredītiestādes	11 651	19 335	83 468 283	98 633 408	2,34%	5,91%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	159 010	103 471	108 167 989	76 329 033	31,96%	31,65%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	116 439	82 414	26 816 631	18 088 068	23,40%	25,21%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	76 610	47 164	13 355 084	8 612 963	15,40%	14,43%
Medicīnas pakalpojumi	7 187	8 833	761 204	743 162	1,44%	2,70%
Autostāvvietas	104 302	41 372	2 536 995	1 134 339	20,96%	12,66%
Citas preces un pakalpojumi	22 381	24 315	11 511 198	16 773 846	4,50%	7,44%
Kopā:	497 580	326 904	246 617 384	220 314 820	100%	100%

3.4. tabula

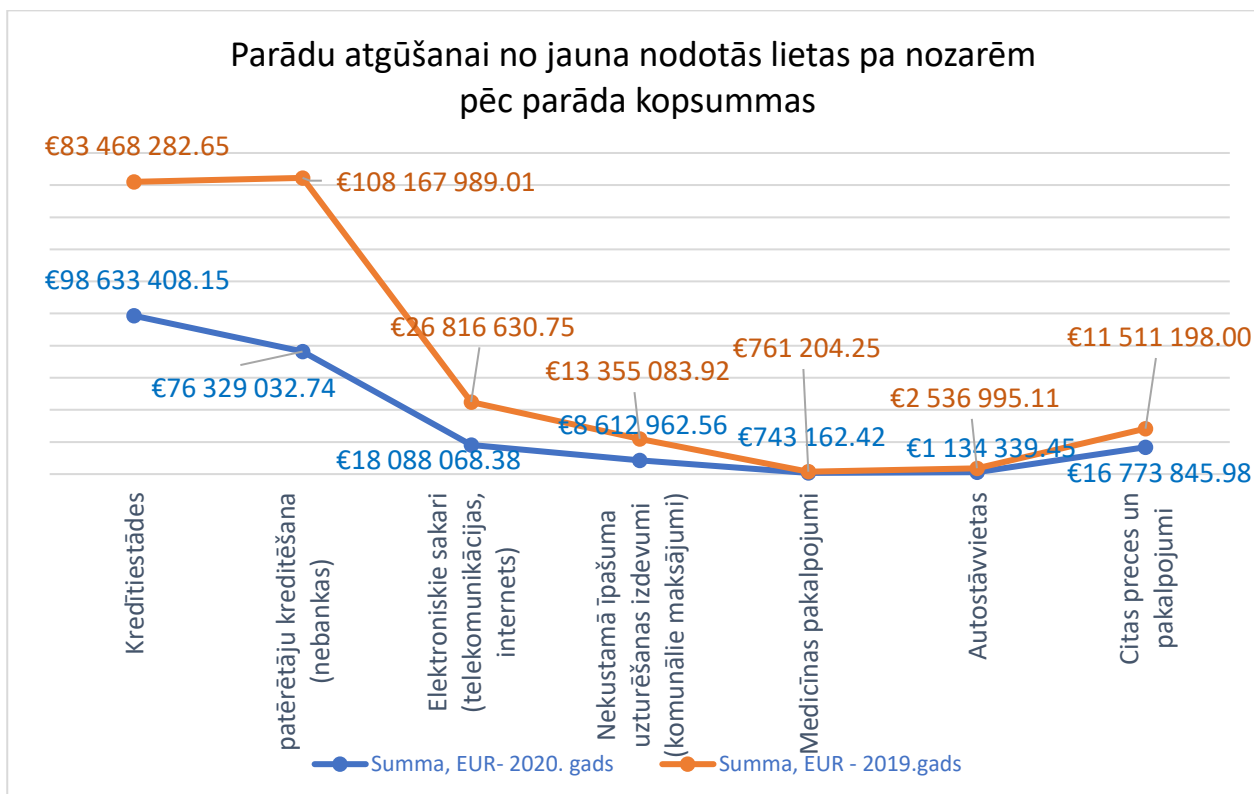
Nozares	Nozares % daļa 2019.g. Pret visu no jauna nodoto parāda lietu summu	Nozares % daļa 2020.g pret visu no jauna nodoto parāda lietu summu	Skaita % izmaiņas 2020 pret 2019 attiecīgo nozari	Summas % izmaiņas 2020. Pret 2019 attiecīgo nozari
Kredītiestādes	33,85%	44,77%	65,95%	18,17%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	43,86%	34,65%	-34,93%	-29,43%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	10,87%	8,21%	-29,22%	-32,55%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	5,42%	3,91%	-38,44%	-35,51%
Medicīnas pakalpojumi	0,31%	0,34%	22,90%	-2,37%
Autostāvvietas	1,03%	0,51%	-60,33%	-55,29%
Citas preces un pakalpojumi	4,67%	7,61%	8,64%	45,72%
Kopā:	100%	100%	-34,30%	-10,67%

3.4. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits pa nozarēm. % izteiksmē no kopējā lietu skaita

3.5. att. Parādu atgūšanai no jauna nodotās lietas pa nozarēm pēc parāda lietu skaita

3.6. att. Parādu atgūšanai no jauna nodotās lietas pa nozarēm pēc parāda kopsummas

No 3.3. tab., 3.4. tab. un 3.4., 3.5., 3.6. att. atspoguļotajiem datiem izriet, ka pārskata gadā pēc parādu kopējās summas no parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu kopējā skaita vislielāko summu veidoja no kredītiestādēm nodotās lietas, sasniedzot 98,633 milj. eiro. Savukārt no patērētāju kredītēšanas nozares parādu kopējā summa pārskata gadā sasniedza 79,329 milj.eiro, elektronisko sakaru un pakalpojumu nozare par kopējo summu 18,018 milj. eiro, citu preču un pakalpojumu jomā – 16,774 milj.eiro, tālāk nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu nozare - par kopējo summu 8,613 milj. eiro, autostāvvietu pakalpojumu sniedzēji - par kopējo summu 1,134 milj. eiro un vismazāko kopējo summu veidoja nodotās lietas medicīnas pakalpojumu jomā - 743,2 tūkst. eiro.

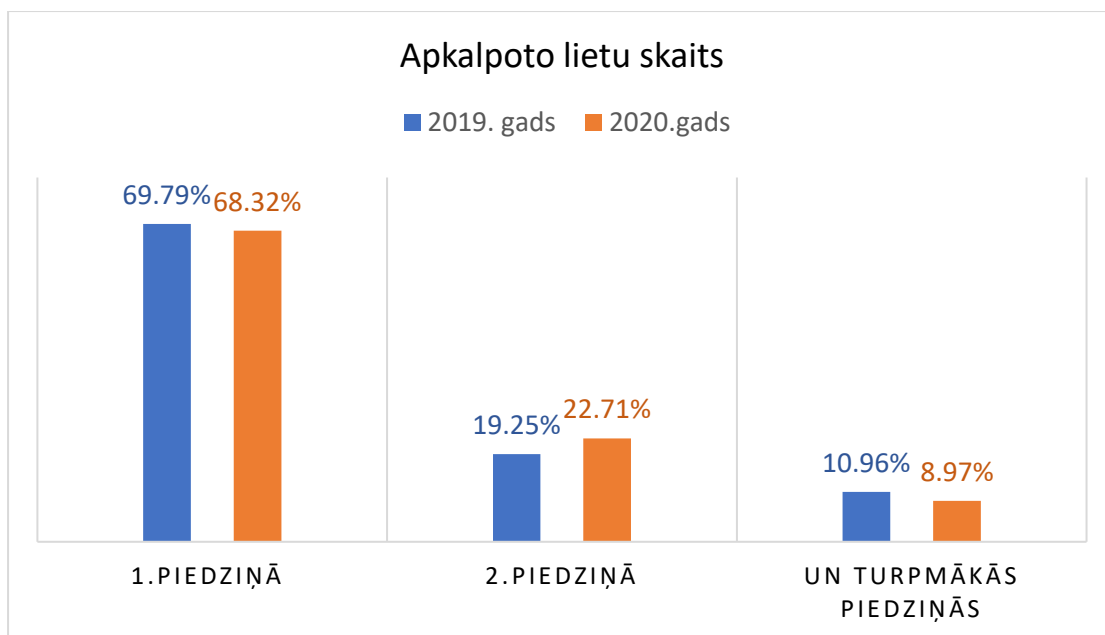
Savukārt pēc lietu skaita pārskatā gadā vairāk lietu parāda atgūšanai no kopējā parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaita (326 904 lietām), tika nodotas no patērētāju kredītēšanas (nebanku) sektora, proti, 31,65% jeb 103 471 lietas par kopējo summu 76,329 milj. eiro. Otrajā vietā 2020. gadā ierindojās elektronisko sakaru un pakalpojumu nozare ar 25,21% jeb 82 414 lietām par kopējo summu 18,018 milj. eiro, tālāk nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu nozare ar 14,43% jeb 47 164 lietām par kopējo summu 8,613 milj. eiro, autostāvvietu pakalpojumu sniedzēji ar 12,66% jeb 41 372 lietām par kopējo summu 1,134 milj. eiro, citu preču un pakalpojumu joma ar 7,55% jeb 24 315 lietām par kopējo summu 16,774 milj. eiro, kredītiestādes ar 5,91 % jeb 19 335 lietām par kopējo summu 98,633 milj. eiro, un vismazāk lietu tika nodots medicīnas pakalpojumu jomā - 2,70 % jeb 8 833 lietas par kopējo summu 743,2 tūkst. eiro.

3.5. tabula

Apkalpoto parādu (lietu) skaits dalījumā par atgūšanas posmiem

Atgūšanas posms	Lietas 2019	%	Lietas 2020	%
1.piedzīnā	814 902	69,79%	991 793	68,32%
2.piedzīnā	224 736	19,25%	329 688	22,71%
Un turpmākās piedziņās	127 983	10,96%	130 141	8,97%

Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu attiecībā uz apkalpoto parāda lietu skaitu un iedalījumu vērojams, ka par 1,47 % krities 1. piedziņā apkalpoto lietu skaits, kas 2019. gadā bija 69,79 % un 2020. gadā sasniedza 68,32 % no apkalpoto lietu skaita. Apkalpoto lietu skaits 2. piedziņā pieauga par 3,46 %, pārskata gadā sasniedzot 22,71 %, savukārt turpmākajās piedziņās apkalpoto lietu skaits 2020. gadā (8,97 %) ir samazinājies par 1,99 % salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju (3.5. tab. un 3.7. att.).

3.7. att. Apkopoto lietu skaits

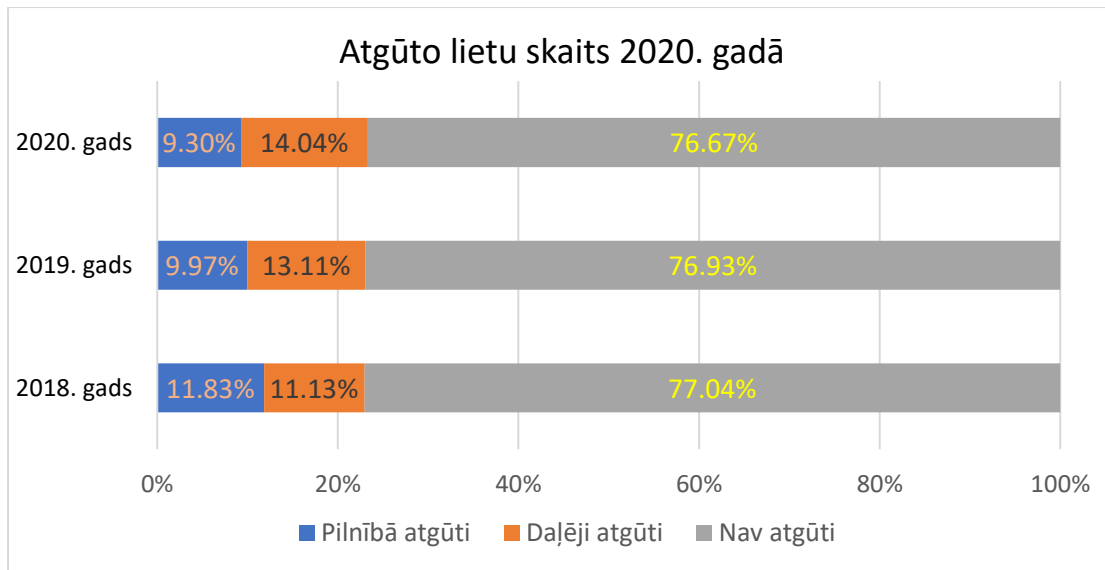
Apkopotajai informācijai par parādu (lietu) skaitu dalījumā par atgūšanas posmiem ir tikai informatīvs raksturs, ņemot vērā, ka ne visiem parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem ir pieejama informācija, vai konkrētais parāds ir bijis jau iepriekš atgūšanā pie citiem parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem.

Atgūto parādu (lietu skaits)

3.6. tabula

	Lietas 2018	%	Lietas 2019	%	Lietas 2020	%
Pilnībā atgūti	183 286	11,83%	151 962	9,97%	136 819	9,30%
Daļēji atgūti	172 547	11,13%	199 790	13,11%	206 577	14,04%
Nav atgūti	1 193 778	77,04%	1 172 688	76,92%	1 128 427	76,67%
Kopā:	1 549 611	100%	1 524 440	100%	1 471 823	100%

2020. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītājiem, secināms, ka pilnībā atgūto parāda lietu skaitā kārtējo gadu ir vērojams neliels kritums - par nedaudz kā pusprocenta punktu, sasniedzot 9,30 % no kopējā lietu skaita (3.6. tab. un 3.8. att.). Savukārt, daļēji atgūto parādu skaits 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gada datiem kārtējo gadu ir pieaudzis - par apmēram 1 procenta punktu, sasniedzot 14,04 %. Vienlaikus neatgūto parāda lietu skaits jau vairākus gadus pēc kārtas sasniedz 77 % procenta punktu atzīmi, arī pie nosacījuma, ka pārskata gadā par 34,30 % ir krities no jauna atgūšanai nodoto lietu skaits (3.6. tab.).

3.8. att. Atgūto parādu (lietu) skaits dalījumā pēc lietu skaita

2020. gadā no kopskaitā 1 471 823 apkalpotajām parādu lietām ir pilnībā atgūti parādi 9,30 % jeb 136 819 parādu lietās, 14,04% jeb 206 577 parādu lietās parāds ir atgūts daļēji, bet 76,67% jeb 1 128 427 ārpustiesas parāda atgūšanai nodotās lietās parāds vēl nav atgūts.

Savukārt triju gadu griezumā ir novērojams atgūto lietu kopējā skaita mērens samazinājums. Arī procentuālajā izteiksmē ir saskatāma tendence, ka nedaudz pieaugot daļēji atgūto lietu skaitam, samazinās pilnībā atgūto parādu skaits. Taču neatgūto parādu lietu skaits īpaši neuzrāda tendenci samazināties (3.6. tab.).

Atsevišķi norādāms, ka saskaņā ar komersantu iesniegtajiem datiem pārskata gadā atpakaļ kreditoram/pakalpojuma sniedzējam tika nodota 175 177 parādu lietas par kopējo summu 51,952 milj. eiro.

4. Ārpustiesas parādu atgūšanas sektora galvenās tendences 2020. gadā

Patērētāju un juridisko personu parādi:

1. Parādu portfeļa kopsumma attiecībā uz patērētāju parādiem salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo rādītāju 1'375 mljrd. eiro ir pieaugusi par 9,09 procentu punktiem, sasniedzot 1'501 mljrd. eiro. Juridisko personu parādu portfeļa kopsumma salīdzinājumā ar 2019. gada rādītāju 356,012 milj. eiro ir pieaugusi par 0,89 procentu punktiem, sasniedzot 359,178 milj. eiro.
2. 2020. gadā 31. decembrī kopējo parādu portfeli sastāda 1 363 725 parādu lietas, kas ir par 2,14 % mazāk nekā iepriekšējā pārskata periodā. Savukārt juridisko personu lietu skaits pārskata gadā sasniedza 80 053 parādu lietas, kas ir par 2,18 % procentu punktiem mazāk nekā iepriekš. Tādējādi, lai arī kopējā parāda portfeli esošo parādu lietu skaits ir samazinājies un liecina, ka vairāk saistību tiek izpildītas, kopējā parāda portfeli esošo parādu kopējā summa ir pieaugusi, kas nozīmē, ka vidējā parāda summa ir pieaugusi.

Patērētāju parādi:

3. Vairākus gadus pēc kārtas līderpozīciju no kopējā parādu portfeļa parādu summas dalījumā pa nozarēm saglabā kredītiestādes (62,20%), savukārt otrajā vietā patērētāju kredītiestādes (nebanku) nozare (29,43 %), (2.3. tab.).
4. No sabiedrības viedokļa kā pozitīva tendence vērojama lēna kopējās no jauna nodotās parādu summas samazināšanās (sk. 3.1. un 3.2. tabulas). Tā 2019.gadā attiecībā pret 2018.gadu no jauna nodotā parādu kopsumma visās nozarēs samazinājās par 2,56%, savukārt 2020.gadā attiecībā pret 2019.gadu par 10,67%. Tādējādi no jauna nodoto parādu kopējā summa samazinājusies no 253 097 539 EUR 2018.gadā līdz 220 314 819 EUR 2020.gadā, jeb par 32 782 720 EUR.
5. Pārskata gadā, krasi samazinoties ārpustiesas parāda atgūšanai no jauna nodoto lietu kopskaitam par 170 676 lietām jeb 34,30 %, atsevišķās nozarēs, analizējot datus salīdzinājumā ar 2019.gadu, vērojamas būtiskas svārstības (3.3. tab., 3.4. tab.):
 - ✓ Lietu skaita pieaugums kredītiestāžu jomā (+65,95%) un summā (+18,17%) ir pārsteidzošs, tomēr nav viennozīmīgs un, iespējams, saistīts ar kredītportfeļu pārvērtēšanu, nodrošinot likviditātes prasības. Tādējādi, kredītiestādes kļuva par lielāko parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzēju klientu dalījumā pēc jauna nodoto parādu apmēra, sasniedzot 98,633 milj. eiro;
 - ✓ Lietu skaita samazinājums patērētāju kredītiestādes jomā (-34,93%) un summā (-29,43%) varētu tik skaidrots ar kredīta kopējo izmaksu samazinājumu, licences maksas palielinājumu un maksāspējas izvērtēšanas prasībām, kas rezultējās ar kreditoru skaita samazināšanos, mazāku izsniegto kredītu skaitu un summu, kā arī kredīta veidu maiņu no īstermiņa uz kredītlīnijām. Par patērētāju kredītiestāžu vairāk informācijas [šeit](#).

- ✓ Elektronisko sakaru un pakalpojumu jomā (-29,22%) un summā (-32,55%), kā arī nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu jomā (-38,41%) un summā (-35,51%) parādu lietu skaita kritumu vismaz daļēji varētu skaidrot ar valdības atbalsta pasākumiem sakarā ar COVID-19 krīzi, piešķirot patērētājiem dīkstāves pabalstus un veicot citas izmaksas, tādējādi, nesamazinot (bet atsevišķos gadījumos palielinot) viņu maksāspēju.
 - ✓ Autostāvvietu pakalpojumu jomā parādu lietu skaita samazinājums (-60,33%) un summā (-55,29%) varētu būt saistīts ar būtisku privātā transporta izmantošanas samazinājumu, ievērojot Valdības noteiktos pārvietošanās ierobežojumus COVID-19 pandēmijas ierobežošanai.
6. Kopumā pozitīvi vērtējams no jauna nodoto lietu skaita samazinājums, pārskata gadā sasniedzot 326 904 parādu atgūšanas lietas, kas ir par 34,30% mazāk nekā 2019.gadā, kad tika nodotas 497 580 jaunas parādu lietas.
 7. Pārskata gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 1,47% krities 1. piedziņā apkalpoto lietu skaits, apkalpoto lietu skaits 2. piedziņā pieauga par 3,46%, savukārt turpmākajās piedziņās apkalpoto lietu skaits (3.5. tab. un 3.7. att.) 2020. gadā ir samazinājies par 1,99% salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju. Līdz ar to pirmšķietami secināms, ka procentuālais parāda lietu skaita iedalījums pēc atgūšanas stadijas, neievērojot apkalpoto lietu skaita pieaugumu pārskata gadā, jau vairākus gadus paliek gandrīz nemainīgs ar ļoti minimālām svārstībām.
 8. 2020. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītājiem pilnībā atgūto parāda lietu skaitā kārtējo gadu ir vērojams neliels kritums - par nedaudz kā pusprocenta punktu, savukārt, daļēji atgūto parādu skaits 2020. gadā ir pieaudzis - par apmēram 1 procenta punktu. (3.6. tab. un 3.8. att.). Vienlaikus neatgūto parāda lietu skaits jau vairākus gadus pēc kārtas sasniedz 77 % procenta punktu atzīmi, arī pie nosacījuma, ka pārskata gadā par 34,30 % ir krities no jauna atgūšanai nodoto lietu skaits (4.1. tab.). Kopumā triju gadu griezumā ir novērojams atgūto lietu kopējā skaita mērens samazinājums. Arī procentuālajā izteiksmē ir saskatāma tendence, ka nedaudz pieaugot daļēji atgūto lietu skaitam, samazinās pilnībā atgūto parādu skaits. Taču neatgūto parādu lietu skaits īpaši neuzrāda tendenci samazināties (3.6. tab.)

Līdz ar to jau vairākus gadus pēc kārtas konstatējams, ka neatgūto parādu (lietu) skaitā ievērojamo daļu veido “vecu”, iespējams, neatgūstamo parādu lietas, kas pirmšķietami tiek uzkrātas (bet netiek norakstītas). Tas daļēji varētu būt pamatojams arī ar iedzīvotāju/patērētāju ienākumu zemo līmeni (2019. gadā nabadzības riska indekss sasniedza 21,6%, savukārt naudas izteiksmē sliekšnis bija aprēķināts 441 eiro apmērā vienas personas mājsaimniecībā), kas, iespējams, ierobežo viņu iespējas dzēst “uzkrātos” parādus. Tādējādi atgūto un daļēji atgūto lietu skaits no jauna nodotajās parādu lietās procentuāli varētu būt daudz lielāks.

Iespējamu pozitīvu ietekmi uz ekonomiku kopumā un neatgūstamo parādsaistību norakstīšanu un, lai veicinātu personu līdzdalību ekonomiskajā vidē, varētu radīt

likums “Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likums”⁵, kurš tika pieņemts 2021. gada 15. jūnijā un stāsies spēkā 2022. gada 1. janvārī.

9. Vērtējot vispārējās tendences parādu atgūšanas jomā 2020.gadā un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju sniegto statistisko informāciju par cesijas ceļā nodoto parādu lietu skaita samazinājumu secināms, ka pārskata gadā komersanti ir rīkojušies piesardzīgāk un nogaidoši, ņemot vērā neparedzamās izmaiņas gan nozares tirgū, gan ekonomikā kopumā.

Papildus veiktajai datu analīzei norādāms uz vairākiem problēmjasautājumiem, kas būtiski ietekmē parādu atgūšanas jomu:

2020. gadā 9. jūlijā pieņemtie grozījumi “Kredītiestāžu likumā” (stājās spēkā 2020. gadā 4. augustā), kas noteica kredītiestādes kā kreditora tiesības vienpusēji pilnā vai daļējā apmērā dzēst tādas aizdevuma (kredīta) saistības fiziskajām personām, kuras nav izpildītas 2008. gada ekonomiskās lejupslīdes dēļ un šādas tiesības ir arī personai, kurai kredītiestāde cedējusi personas parādsaistības⁶, pašlaik vēl lielu ietekmi nav radījuši, taču ilgtermiņā varētu iezīmēt jaunas tendences parādu atgūšanas tirgū. Taču neatrisināts jautājums paliek par citiem parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju norakstītiem parādiem, kuru norakstīšanas rezultātā patērētājam tiek aprēķināts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Turklāt šāds nodoklis veidojas arī gadījumos, kad kreditora (parādu atguvēja) rīcībā trūkst pierādījumu prasījuma pamatotībai, piemēram, noilguma termiņa pārtraukumam.

⁵<https://likumi.lv/ta/id/324276-fiziskas-personas-atbrivosanas-no-paradsaistibam-likums>

⁶ [Kredītiestāžu likuma pārejas noteikumu 90.punkts](#)